

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Лариса Демінська

Донецький державний інститут здоров'я, фізичного виховання і спорту
при Національному університеті фізичного виховання і спорту України

Актуальність. Відповідно до сучасної ситуації зі станом здоров'я молоді України, проблема професійної підготовки вчителів фізичного виховання стає найбільш актуальною. Саме вчитель фізичного виховання здатний створити умови з оздоровлення учнів в рамках навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи.

Серед численних підходів до процесу професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання важлива роль належить культурологічному підходу. Ми вважаємо, що в питанні оздоровлення молоді важливе значення має культура здоров'я, яку необхідно формувати у майбутнього вчителя з метою подальшого розвитку культури здоров'я учнів на заняттях фізичного виховання. Результатом формування культури здоров'я є ведення здорового способу життя та відношення до свого здоров'я як до особистісної та загальнолюдської цінності.

Аналіз публікацій. Проблема культурологічного підходу у навчальному процесі розглядалась у наукових працях багатьох вчених, а саме:

• *значення культури у процесі розвитку суспільства:* А.І. Арнольдов, Д.Гарсія, І.Ф.Кефели, І.В. Кондаков, Г.Л. Крирошеєва, А.П. Маркова, Р. Линтон, Н.С. Злобін;

• *культура здоров'я:* В.П. Горашук, В.І. Бабич, О.А. Ахвердова, В.А. Магин, С.В. Кириленко, С.Ю. Лебедченко, Ю.Б. Мельник;

• *аксіологічна культура:* Т.С. Гаміна, Г.П. Вижлецов, О.П. Ковальова., Ю.О. Соловійова, В.Є. Тамарін, С.І. Ткачев, Н.А. Ткачева, В.П.Тугаринов;

• *педагогічна культура:* В.М. Гриньова, Н.Б. Крилова, Т.П. Лебашова, Л.Г. Настенко, Н.Ф. Золотухін, Л.С. Нечепоренко, Р.О. Позінкевич, Е.Н. Шиянов.

На думку І.В. Колмогорова, феномен *педагогічної культури* слід розглядати як фонд цінностей, створених людьми та як спосіб творчого освоєння світу, реалізації сутнісних сил індивіда або соціальної групи [1].

Ю.О. Соловійова про *культуру майбутнього вчителя* пише наступне: «Сьогодення вимагає нових підходів до формування ціннісних ставлень та установок майбутнього вчителя. Значно зростають вимоги до інтелектуального рівня вчителя, його моральних якостей, професійної культури. Найголовніша цінність педагогічної діяльності – це особистість учня, його гармонійний розвиток і висока культура, яку вчитель повинен вміти сформувати. Культура професійної діяльності майбутнього вчителя безпосередньо виявляється через його загальну культуру. Цінності професійної діяльності тісно пов'язані з культурними цінностями, їх гармонійне поєднання складає фундамент аксіологічної культури майбутнього фахівця» [3].

На думку І.Ф. Ісаєва, культурологічний підхід до дослідження проблем педагогічної освіти – це сукупність теоретико-методологічних положень і організаційно-педагогічних заходів, скерованих на створення умов засвоєння і трансляції педагогічних цінностей і технологій, що забезпечують творчу самореалізацію особистості вчителя у професійній діяльності [2].

Результати дослідження. Збереження здоров'я, здоровий спосіб життя потребують формування у вчителя фізичного виховання та його учнів культури здоров'я. В.І. Климова стверджує, що основна мета культури людини повинна формувати ціннісне ставлення до свого життя та здоров'я. Тому культура повинна бути культурою здоров'я (Климова В.І., 1985).

О.М. Мельник переконаний у тому, що культура здоров'я – це сукупність цінностей, яка включає до себе декілька компонентів, а саме: фізичне, соціальне, психічне та духовне здоров'я; знання про особливості власного здоров'я; принципи й правила здорового способу життя; знання здоров'язбірігаючих технологій; мотиваційний компонент – ідеали і потреби людини (Мельник О.М., 2002).

В.А. Скумін, вивчая питання культури здоров'я, вказує на те, що *культура здоров'я* своєю основною метою повинна бути спрямована на загальний гармонійний розвиток організму та особистості людини, це

створення здорового середовища, в якому людина має можливість бути здоровою, вести здоровий спосіб життя, та прагнути до свого подальшого розвитку. Вчений, також, акцентує увагу на тому, що складові здоров'я є вищі загальноосвітні цінності, а виховання культури здоров'я повинно бути спрямовано на формування особистісного й суспільного ідеалу, загальнолюдських цінностей та здорового способу життя (Скумін В.А., 1995).

Таким чином, не викликає сумнівів важливість і необхідність формування культури здоров'я майбутнього вчителя фізичного виховання, а також формування необхідних знань і умінь для можливості проведення з учнями роботи оздоровчої спрямованості. Отже, значно зростають вимоги до професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання.

На наш погляд, професійна підготовка вчителів фізичного виховання є активною взаємодією студента і викладача, в процесі якої студент має можливість: залучення до практичного досвіду педагога, отримання педагогічних і спеціальних знань у галузі фізичного виховання, оволодіння сучасними інноваційними і оздоровчими технологіями та формування особистісних якостей, які необхідні для роботи з дітьми в загальноосвітній школі. Професійна підготовка майбутніх вчителів, головним чином, спрямована на формування умов, які необхідні для подальшого розвитку професійної компетентності й майстерності.

Професійно-педагогічну підготовку майбутніх вчителів, слід розглядати як процес формування педагогічного досвіду використання методів фізичного виховання у навчально-виховному процесі. Професійно-педагогічна підготовка повинна здійснювати формування гуманістичного світогляду та ціннісних орієнтацій майбутніх вчителів фізичного виховання, чия професійна діяльність спрямована на гармонійний розвиток особистості учня, як головної цінності та на формування в учня потреби та навичок здорового способу життя.

Особливе значення, в процесі формування культури здоров'я майбутнього вчителя фізичного виховання, мають знання та практичні навички оздоровчої фізичної культури. Оздоровча фізична культура є складовою частиною фізичної культури, яка спрямована, перш за все, на підвищення рівня фізичного здоров'я, профілактику виникнення

захворювань, мобілізацію імунних систем і відновлення функцій організму. Оздоровча фізична культура може бути використана для дітей різного віку й виступати як активний відпочинок та умова здорового способу життя. Важливе значення оздоровча фізична культура має не тільки для фізичного, але й для соматичного, психологічного, соціального та духовного здоров'я людини.

У процесі професійної освіти, майбутній вчитель фізичного виховання повинен брати активну й свідому участь у формуванні своєї професійної компетентності та свого культурного рівня. Великого значення в процесі навчання набувають самостійна робота самого студента, його самоосвіта, прагнення до пізнання змісту обраної галузі науки та можливість практичного використання отриманих знань і практичного досвіду в повсякденній професійній діяльності.

Слід зазначити і важливу роль особистого прагнення майбутнього вчителя фізичного виховання до здорового способу життя, яка виявляється в світогляді людини, в усвідомленому й активному прагненні збереження та розвитку свого здоров'я. Здоровий спосіб життя передбачає використання природних ресурсів, засобів фізичної культури, занять спортом, правильного харчування, гігієна праці та відпочинку, а також відсутність шкідливих звичок.

Висновок. Провівши аналіз наукових праць, які присвячені культурологічному підходу, можна зробити висновок про те, що існує тісний взаємозв'язок між такими поняттями, як «аксіологія», «культура» й «здоров'я». Використання культурологічного підходу у процесі професійно-педагогічної підготовки дозволить створити умови для формування культури здоров'я майбутніх вчителів фізичного виховання та вміння сформулювати в учнів ставлення до свого життя та здоров'я як до цінності, яка потребує збереження. Оздоровчі заходи, які здійснюють вчителі фізичного виховання, неможливі без особистого прикладу вчителя, який має бути культурною особистістю, яка веде активний та здоровий спосіб життя.

Література:

1. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя: [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений]. – М.: Академия, 2002. – С. 6.

2. Колмогорова И. В. Культурологический подход к формированию педагогической культуры учителя / И. В. Колмогорова // Известия Уральского государственного университета. – 2008. – № 60. – С. 163-167.
3. Соловйова Ю.О. Формування аксіологічної культури майбутнього вчителя [Текст] : дис...к.пед.н. : 13.00.04 / Соловйова Ю.О. – Харків, 2005.- С. 41.

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ «ЛЮДИНА – ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ».

Галина Усманова

Чернігівський національний педагогічний університет імені

Т.Г.Шевченка

Постановка проблеми. У спектрі людського щастя здоров'ю належить найвагомніше місце. Особливо гостро питання оптимізації здоров'я людини постає на сучасному етапі розвитку людства, в період порушення біосферної рівноваги і нагромадження цілої низки екологічних проблем, наслідком чого є істотне погіршення здоров'я населення. Одним із напрямків збереження і покращення здоров'я фахівці вважають туризм. Адже туризм – це засіб продовження активного довголіття, спортивного удосконалення, це засіб підготовки молоді до трудової діяльності, умілих і адекватних дій у випадках надзвичайних ситуацій, засіб патріотичного виховання. Крім того, туризм – це засіб розширення кругозору й збагачення духовного життя людини, пізнання краси природи [1]. Туристичний відпочинок сьогодні користується великою популярністю. Мотивом до туристичних подорожей перш за все є прагнення людини спілкуватися з природою, що має неабиякий лікувальний ефект: красиві ландшафти, чисте повітря, незабруднена вода у водоймах, різноманіття лісових насаджень – все це приваблює туристів. Туризм сьогодні – це активний відпочинок, який базується на зв'язках «людина – природне середовище». Оскільки туризм може впливати на природне середовище як позитивно, так і негативно, то актуальним питанням при підготовці фахівців з туризму є формування екологічної свідомості, що здійснюється через систему екологічної освіти і виховання.